

SARA STRÖMBERG

VALS

Vertaald door Marika Otte

2024

AMSTERDAM

Hij laat grote gaten achter. De ijslaag op de sneeuw houdt het niet meer, hij had zich dat moeten realiseren, gewoon een taxi naar het huis moeten nemen toen er geen plek was op een van de sneeuwscooters. Telkens als de sneeuwkorst onder zijn schoenen barst, schuiven de pijpen van zijn spijkerbroek omhoog en krassen de ijsscherven in zijn blote vel. Zijn huid begint gevoelloos te raken, maar het bloed voelt hij nog steeds warm en kriebelend langs zijn schenen lopen. De anderen zijn al boven in de bergen, zitten waarschijnlijk met een gin-tonic in de sauna. Bij de gedachte alleen al moet hij pissen.

De wind steekt op als hij blijft staan om te plassen. Echt aprilweer, maar hij is er nu bijna. Als zijn pik nou eens wilde ophouden met druppelen. Na de dj-klus had hij in rap tempo een paar biertjes genomen, om de rest in te halen. Hij legt zijn hoofd in zijn nek, heft zijn gezicht naar het vage, nachtelijke heelal. De lucht smaakt bitter, zoals aarde ruikt in de lente. De hemel is hier dichterbij, maar zelfs met helder weer kun je in Åre tegenwoordig de sterren niet meer fel zien oplichten. Zoals toen hij klein was.

Het geluid bereikt hem als hij zijn gulp dichtknoopt. Een zacht, maar constant schuren. Zijn er meer mensen op weg naar de afterparty? Is het een dier? Zijn hart begint te bonzen. Waarom wordt hij nou zo idioot bang? Tussen de lage berken heb je niets anders dan de schaduwen die de schijnwerpers van de verderop gelegen skipistes op de helling werpen. Waarschijnlijk gewoon de dronkenschap die hem parten speelt.

‘Hallo? Is daar iemand?’ roept hij.

Geen reactie. Het licht flinkt in de wind en het schuren komt dichterbij.

Waar hij vervolgens zijn evenwicht door verliest begrijpt hij niet helemaal, maar de strakgespannen deken op de grond geeft direct mee als hij valt. Zijn lichaam raakt ingebed in het suikerachtige. Zinkt steeds dieper weg, terwijl de duisternis boven hem draait.

Het duurt even, maar uiteindelijk slaagt hij erin overeind te komen. Wankelend gaat hij weer lopen. Dan begint het te sneeuwen. Elk gat na hem zal weer opgevuld worden. En andere gaten zullen ontstaan.

Vera

Op het moment dat de Åreskutan uit de wolken tevoorschijn kwam, zag ik de barst in de weg en begon ik af te remmen. De camper met het Noorse kenteken die het afgelopen halfuur voor me uit gereden had, moest op het laatste moment nog over het gat gereden zijn. Inmiddels zouden mijn wielen er waarschijnlijk in vast komen te zitten. Voor ik stopte, keek ik in mijn achteruitkijkspiegel.

De scheur liep dwars over de hele E14 en moest vrij vers zijn. Hij had er in elk geval niet gezeten toen ik vanochtend naar de redactie reed. Maar de toeristen van de Koperwand hadden vast al alarm geslagen, bang als ze waren voor schade aan hun mooie SUV's. Vooral waren er niet veel eigenaren van vakantiehuisjes, maar er lagen bergen met keien ten gevolge van de uitgevoerde explosies, en de bulldozers waren er dag en nacht in de weer. De plattegrond van Leif Trondes pas geëxploiteerde gebied ten oosten van Åre, tussen de hotels Copperhill en Åre Continental Inn, toonde alleen voor de eerste fase al stipjes voor twintig nieuwe, pompeuze gebouwen. Het project had hevige krachten tegen elkaar in beweging gezet. Zoals in de meeste toeristenoorden draaide het om voor wie en waarom er eigenlijk gebouwd werd.

Beneden bij de weg kwam grind en aarde omhoog uit het asfalt, het fluitenkruid en de wilgenroosjes in de berm hingen er met ontblote wortels los bij. Op de een of andere manier joeg het me angst aan, net zoals alles wat eigenlijk aan de binnenkant hoorde me angst aanjoeg. Bloed, braaksel en tranen. Ik zuchtte en keek hoe laat het was. Ver na etenstijd.

In plaats van het risico te nemen en de zestig resterende kilometers naar huis te rijden, reed ik de oprit van de benzinepomp op. De honger voelde als een scheur in mijn maag. Pas toen de geur van gebakken karbonade mijn bureau bereikt had en mijn schouder aantikte – het einde van de werkdag aankondigde – had ik gemerkt dat ik trek had. Met een beetje geluk was de shop nog open.

De krantenkoppen schreeuwden het uit over oorlog, hoge energietarieven en snel stijgende rentes. Geen wonder dat men iedereen zo dicht mogelijk in de buurt wilde hebben. Met mijn blik probeerde ik de zwarte ramen van de shop te doorboren, maar het was onmogelijk om te zien of er binnen beweging was. En al net zo onmogelijk om je buiten te verbergen. Dat stomme zomerlicht ook. Onschuldig en misleidend als een jong zakkenrollertje. Maar het reclamebord had nog bij de inrit gestaan. Dat deed me besluiten om de motor uit te zetten en uit te stappen. Ik zocht naar mijn portemonnee in mijn jaszak, maar realiseerde me toen dat die in mijn cameratas in de achterbak zat.

Mijn portier sloeg dicht en wat volgde was een compacte stilte. De avondlucht dampte van het vocht. Een scherpe geur van kletsnat boerenwormkruid kwam me tegemoet, maar het was in elk geval droog. Ter hoogte van Undersåker waren de ruitenwissers gaan piepen. Hoelang regende het nu al? Ik liep al wekenlang in regenlaarzen, had minstens twintig teksten geschreven over stijgende en buiten hun oevers tredende bergbeekjes. De dikke stroom water had inmiddels nieuwe aderen gevormd, holde de berg effectiever uit dan alle graafmachines in de hele wereld, sinds het bos dat de stromen vroeger had opgenomen had plaatsgemaakt voor nieuwe bouwvergunningen.

Ik liep het benzinestation in en bestelde een hotdog bij de zongebruinde jongen met het verwaaide haar achter de kassa. Waarschijnlijk was hij bij het meer Åresjön net van zijn SUP-board gestapt.

‘Heb je de scheur in de weg gezien?’ vroeg ik.

Hij schrok op, alsof hij andere vragen dan die over de sleutel van het toilet of in hoeverre er glutenvrij hotdogbrood was niet gewend was.

‘Eh, nee.’

Ik veegde mijn haren uit mijn gezicht en besloot het gesprek te laten uitdoven voor het op gang was gekomen. Onverschillig slofte hij naar de naastgelegen afdeling waar één enkele kabanos in zijn eigen vet lag te draaien. Een single worst, hoe toepasselijk. Mijn eenzaamheid was op midzomernacht volledig tot bloei gekomen en zou nog wel even standhouden. Hoewel ik Facebook probeerde te ontwijken, gingen de statusupdates toch onder mijn huid zitten. Gezamenlijke etentjes op stijlvolle aanlegsteigers en terrassen. Lachende gezichten aan lange tafels, wang aan wang in close-up. Zelf had ik geen groep meer om bij te horen.

Ik was niet van plan dit jaar ook maar één dag vakantie op te nemen, had geen speciale plannen en kon net zo goed de hele zomer doorwerken. In de herfst zou het allemaal makkelijker lijken. In elk geval zou Thomas dan terug zijn van die idiote dansreis naar Argentinië die hij aan het maken was. Ik had niet verwacht dat ik hem zo zou missen. Niet omdat het makkelijker was om alleen te zijn met iemand die net zo alleen was, maar gewoon omdat ik zijn gezelschap op prijs stelde. In de maanden voor zijn vertrek waren we veelvuldig met elkaar omgegaan, bijna net zo intensief als toen we klein waren, en ik was er verontrustend snel aan gewend geraakt om een vriend te hebben om mee te praten. Om mee te eten en in het bos mee te wandelen.

‘Mosterd en ketchup?’

De jongen hield zijn hand al rond de tube met ketchup die aan het plafond bungelde.

‘Alleen maar sterke mosterd en een heleboel rauwe uitjes, alsjeblieft.’

Niets als vanzelfsprekend aannemen, gast.

De knutten vielen aan toen ik naar buiten liep om te gaan eten. Kleine rotbeestjes. Ik probeerde ze weg te wuiven. Het liefst wilden ze openingen binnendringen, mijn keel bereiken. Enkele malen moest ik van hand wisselen. De mosterd droop langs mijn vingers. Ik zoog hem op, was zoals gebruikelijk vergeten een servet te pakken.

Vlug kauwde ik, opende het portier van mijn auto en gooide het papiertje van de worst bij alle andere rotzooi die voor de passagiersstoel lag. Haalde muggenspray tevoorschijn en spoot mezelf onder. De geur van citronella kon de hevige lucht van chemicaliën niet verdoezelen. Vervolgens stak ik een sigaret op en bleef even staan. Genoot van de stilte. Hoewel het weer tot nu toe zijn best had gedaan om fietsers, wandelaars en bergbeklimmers uit de buurt te houden, leek de uittocht deze zomer maar niet op te houden. De coronapandemie had een bergepidemie teweeggebracht. Gelukkig slaagde al dat gedrang er niet in de schoonheid van het landschap aan het zicht te onttrekken. Het water dat in het dal tussen de bergen kronkelde maakte veel goed, met het zachte groen, wuivende sparrentakken en berkenkruinen. De boomgrens kroop echter steeds verder omhoog. Of sloeg het onbegroeide gedeelte op de vlucht om aan menselijke handen te ontkomen? De wildheid was groter en langer dan onze vingers reikten, we dáchten alleen maar dat we alles aangeraakt hadden.

Weer werd mijn blik naar de scheur in de E14 getrokken, waarna mijn ogen verder langs de berg schuin tegenover de benzinepomp omhooggingen. Een plateau begon te trillen, waardoor er wat aarde omlaag sijpelde. Met angstige vleugels stegen de vogels op. Plotse-ling merkte ik dat alle bomen en lantaarnpalen dezelfde kant op leunden. Mijn hart begon sneller te kloppen. Ik wierp mijn peuk in een bloempot met verlepte viooltjes en zette instinctief een paar stappen achteruit.

Toen kwam het gerommel.

Een brul uit het diepst van de aarde. Grote blokken klei maakten zich los en begonnen omlaag te glijden, rioolbuizen en elektriciteitskabels werden omhoog uit de grond geduwd. Alles werd omgeroerd tot één grote bruinzwarte massa, die steeds meer leek te gaan drijven. Algauw was de hele helling aan het rollen, alles met zich mee trekkend wat erop stond, alsof God met Zijn hand simpelweg een paar kruimels wegveegde. Ik zag de groene kleuren verdwijnen toen de graszoden ondersteboven belandden en in de massa gesmoord werden. Het wegennet rond de in orde gemaakte stukken grond werd weggevaagd. Het water stroomde, stenen vlogen in het rond, berken en lantaarns vielen om als mikadostokjes. Helemaal bovenaan balanceerden twee vakantiehuisen op hun zij, totdat het terrein onder ze weggerukt werd. Het geluid van brekende houten wanden kwam boven de rest van het lawaai uit, waarna de gebouwen instortten en in de modder omlaaggleeden. Wat als er ook mensen zaten?

Shit, shit, shit.

Vanuit mijn ooghoek zag ik de deur achter me openvliegen. Het deurbelletje bleef rinkelen.

‘Wat gebeurt er?’

De stem van de hotdogjongen haperde.

‘Een aardverschuiving in de Koperwand! Ren voor de zekerheid maar een stukje hiervandaan!’ schreeuwde ik zonder me om te draaien.

‘En jij dan? Moet jij niet...?’

‘Rennen!’

De deur sloeg dicht, snelle stappen op het asfalt die steeds verder weg klonken.

De hevigheid van de moddervloedgolf leek alleen maar toe te nemen. Zou het dichterbij komen, zelfs helemaal tot aan hier? Ik wilde

ook wegrennen om mezelf in veiligheid te brengen, maar bleef toch staan, hoewel mijn benen me amper konden dragen. Mijn handen trilden toen ik mijn camera uit de tas haalde. De telelens zat er nog op na het verslaan van de hardlooptwedstrijd in Edsådalen vanmiddag. Ik ademde met horten en stoten terwijl ik de camera op de verwoesting richtte en de techniek liet klikken. Net op dat moment greep de stroming een oude schuur in een kom. De vogelverschriker ernaast zegg de diepte in, maar zijn strooien hoed dreef verder. Hij leek op de vakantiehoed van mijn vader. Een hevig gevoel van misselijkheid dwong me te slikken, waarna ik verderging met mijn werk. Een halve minuut lang was het de aardverschuiving en ik, niemand anders. Alles wat omlaag kwam en ik, die altijd overeind probeerde te blijven. Maar algauw klonken de sirenes, eerst in de verte, toen dichterbij. In mijn zak begon mijn telefoon te rinkelen. Ik skipte de begroeting.

‘Ik zit erbovenop, Strömmen.’

De hoofdredacteur van de *Jämtlandsposten*, Nils ‘Strömmen’ Strömqvist, om begrijpelijke redenen ook wel ‘Jezus’ genoemd, schraapte zijn keel met de snus in zijn mond. Alleen al bij de gedachte straks de kolommen met de klikaantallen live te kunnen volgen op de centrale redactie, waren de knoopjes van zijn flanelen overhemd inmiddels hoogstwaarschijnlijk naar de zijkant van zijn buik gedraaid.

‘Jezus, nu al? Ik zit nog op de redactie en heb de chef-redactie en Jönsson opgetrommeld. Jezus, er kunnen bij zo’n lawine mensen gewond raken, omkomen zelfs, auto’s kunnen meegesleurd worden. Heb je iemand gezien die...?’

‘Nee, dat is nu echt nog onmogelijk om te weten. Ik schrijf een paar regels over wat ik hier voor me heb. Jullie hebben zo meteen een berichtje en wat foto’s en dan kunnen we dat blijven updaten. Kan de internetredactie het eerste contact met de reddingsdiensten

en de politie leggen terwijl ik dichterbij probeer te komen?’

‘Absoluut. Eén ding tegelijk, helemaal goed. Zeg, er kan nog meer naar beneden komen, dus wees voorzichtig.’

‘Ik ben altijd voorzichtig.’

‘Je liegt dat het gedrukt staat, Vera.’

‘Zou zomaar kunnen.’

Op dat moment klotsten het water en de landmassa's de E14 over en vervolgens verder naar beneden, in de richting van de oude dorpsweg. Een gegarandeerde blokkade richting Åre, Ånn en Storlien. Tot hoe ver omhoog liep de aardverschuiving? Hoe breed was hij? Misschien waren de wegen boven niet eens begaanbaar. Maar tijd om omwegen te nemen om naar huis te gaan en te gaan slapen had ik toch niet. Het zou een lange nacht op de redactie worden.